

Postanova, Plan, Zaxody` vid 28.12.2011 № 1379. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2011-%D0%BF>

10. United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes (New York,

1988). United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). Available at: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/billsnotes/X_12_e.pdf

Дата надходження рукопису 27.04.2015

Гулей Анатолій Іванович, доктор економічних наук, доцент, Голова Правління, ПАТ «Українська міжбанківська валютна біржа», вул. Межигірська, 1, м. Київ, Україна, 04070

E-mail: guleya@ukr.net

Дмитренко Тетяна Леонідівна, Голова Правління, ГО «Агентство з розвитку вексельного ринку», Академія управління фінансами Міністерства фінансів України, вул. Щекавицька, 34, м. Київ, 04071

E-mail: TatianaDmytrenko@gmail.com

УДК 338.242.2:339.13

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42891

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОЇ ЕКОНОМІКИ

© Н. В. Захарченко

У статті обґрунтовано, що робота з інноваціями та їх впровадження є досить ризикованими заходами. Насамперед важливо чітко розрізняти кінцеву ефективність проекту і витрати підприємства до того часу, коли проект почне давати віддачу. У відповідності зі своєю специфікою малим високотехнологічним підприємствам доводиться проявляти свою гнучкість та здібність до швидкої переорієнтації

Ключові слова: підприємство, високі технології, ринкова економіка, інновація, конкуренція, вибір, ефективність, попит, товар, стратегія

In the article it is substantiated that work with innovations and its introduction are very risky actions. First of all it's important precisely to distinguish final efficiency of the project and expense of the enterprise until the project will start to give feedback. According with specificity small high-tech enterprises should show the flexibility and ability to fast reorientation

Keywords: enterprise, high tech, market economy, innovation, competition, choice, efficiency, demand, product, strategy

1. Вступ

В другій половині ХХ ст. Науково-технічний та технологічний чинники набули визначального значення в економіці багатьох країн світу, в міжнародних економічних та політичних відносинах.

Досвід розвинених країн свідчить про те, що корінні перетворення в області продуктивних сил в епоху НТР, швидка мінливість її хвиль, а отже, нових комбінацій чинників виробництва, широке впровадження нововведень стали нормою сучасного економічного життя. І якщо інноваційний підхід має зростаючу роль в розвинених країнах, то в сучасній Україні, в умовах переходу до ринкової економіки та необхідності виходу з глибокої кризи ця роль є особливо визначальною [3].

2. Постановка проблеми

Розглядаючи вплив економічних законів на економічну систему, а в її вмісті і на високотехнологічну діяльність, необхідно усвідомлювати комплексність дії всіх економічних механізмів.

У реальній дійсності всі закони одночасно взаємодіють між собою. Реальний економічний процес виступає як рівновага багатьох економічних законів. Таким чином, дія на високотехнологічну діяльність в

економічній системі є результатом взаємодії сукупності економічних законів, тобто виступає як закономірність. Найбільш відкрито ця взаємодія виявляється в механізмі конкуренції. Конкуренція завжди є обов'язковим атрибутом ринкових відносин, або індикатором розвитку ринку.

3. Аналіз публікацій

Відповідно до класифікації (ієрархії) конкурентних переваг з точки зору їх значимості М. Портера, конкурентні переваги найбільш високого порядку пов'язані з радикальними змінами. До таких М. Портер відносить запатентовану технологію виробництва. Сьогодні сумарна вартість створених у світі технологій сягає 60 % всього суспільного валового продукту. Важливий внесок у дослідженні проблем та особливостей розвитку високих технологій в умовах конкурентної економіки внесли відомі вчені-економісти Буркинський Б. В. [1], Друкер П. [2], Захарченко В. І. [1, 3, 4], Маршалл А. [6], Морозов Ю. [7], Петрович І. [8], Портер М. [9], Шарко М. [11] та ін. Однак, у цих роботах недостатньо відбито зв'язок високотехнологічної діяльності з процесом механізму конкуренції.

Відсутність цілісної та обґрунтованої концепції управління конкурентними перевагами фірми і

конкурентноздатності товару, що враховує вітчизняну специфіку і обумовлює необхідність та актуальність досліджень у цій області.

4. Розвиток високих технологій – передумови для підвищення конкурентоспроможності економіки

Конкуренція характеризується як особливий економічний закон ринку, дію якого забезпечує єдність та дозвіл протилежності інтересів суб'єктів ринкового господарства. Цей закон виступає як форма прояву закону природно-економічного відбору. Тобто конкуренція розглядається як реалізація діалектичного закону єдності та боротьби протилежностей стосовно економічного життя суспільства. З цієї точки зору дозвіл протилежних інтересів товаровиробників в конкурентній боротьбі на ринку виступає внутрішньою рушійною силою розвитку ринкового господарства [6].

В умовах ринкової економіки і конкуренції ніхто нікого не змушує удосконалювати виробництво, підвищувати якість продукції, окрім загрози банкрутства. Саме на основі нововведень удається використовувати сучасну технологію і організацію виробництва, підвищувати якість продукції, забезпечувати успіх і ефективність діяльності підприємства. Вирішення цих завдань вимагає новаторського, підприємницького підходу, суттю якого є пошук і реалізація інновацій [2].

Насправді, конкуренція лише створює ситуацію необхідності пошуку конкурентних переваг фірми конкурентоспроможності товару. Конкуренція спонукає удосконалювати весь процес від виробництва до вжитку. А самі конкурентні переваги забезпечуються на основі реалізації тих або інших інновацій, тобто через підприємництво, оскільки саме воно є реальним двигуном прогресу.

Через свою специфіку малим підприємствам доводиться проявляти велику активність на ринку, використовуючи свою гнучкість і здібність до швидкої переорієнтації.

Тому частенько саме малі підприємства стають першовідкривачами нових продуктів і нових технологій в різних галузях. Наслідком цього вони укріплюють свої позиції в конкурентній боротьбі з фірмами, що пропонують аналогічні товари [5, 7].

В принципі знаходження нововведень на перших стадіях дає йому більше перспектив на ринку. Але багато що залежить від того, як довго цей продукт створюється і освоюється. Тому чим швидше здійснюється високотехнологічний процес, тим більше вірогідність того, що нововведення матиме успіх.

Всюди в світі компанії, що добилися лідерства в міжнародних масштабах, використовують стратегії, які відрізняються один від одного в усіх відношеннях. Інновації можуть виявлятися в новому дизайні продукту, в новому процесі виробництва, в новому підході до маркетингу або в новій методиці підвищення кваліфікації працівників. Більшість цих інновацій виявляються досить простими і невеликими, заснованими швидше на накопиченні незначних поліпшень і досягнень, ніж на єдиному, крупному технологічному прориві [9].

В процесі впровадження новшеств і внесення поліпшень, велике значення має інформація, яка або недоступна конкурентам, або вони її не шукають. З цієї причини новатори часто виявляються в стороні від конкретної галузі промисловості або країни. Новшество може прийти з нової компанії, засновник якої має нетрадиційну підготовку або ж просто не був визнаний в давно існуючій компанії з міцним положенням. Вони можуть приходити від іншої нації, з іншими умовами або методами ведення конкурентної боротьби.

За винятком дуже невеликого числа випадків, інновації є результатом незвичайних зусиль. Компанії, які успішно впроваджують нові і найкращі способи ведення конкурентної боротьби, переслідуючи поставлену мету, часто проходять через серйозну критику і долають істотні перешкоди. Насправді, для досягнення успіху при впровадженні новшества зазвичай потрібні тиск, усвідомлення необхідності і навіть певна агресивність.

Робота з інноваціями і їх впровадження представляються досить ризикованими заходами. Міра ризику при здійсненні різних інновацій різна. Інновації на часткову модернізацію устаткування і технології виробництва, оновлення продукції, що випускається, зниження витрат виробництва і підвищення матеріальної зацікавленості членів колективу в результатах праці пов'язані з незначним ризиком і оголошуються обов'язковими умовами неухильного підвищення ефективності виробництва [4].

Інноваційний потенціал організації багато в чому зумовлюється різноманітністю і мірою виробничо-технічної єдності вхідних в їх склад виробничих одиниць. Чим активнішу роль відіграють організації у виробничому процесі і чим більше міра інтеграції їх основних виробництв, тим вище інноваційний потенціал [11].

У сучасній економічній науці всі технічні зміни розглядаються у формі нової продукції та більш ефективної технології. Впровадження нових товарів виступає як надійний засіб забезпечення переваг перед конкурентами, встановлення вигідних цін і зміни частки ринку на свою користь. Відстоювання рівня технології знижує ефективність освоєння виробництвом нових видів продукції, оскільки виробництво часто технологічно не встигає реалізувати всі переваги нових конструкторських рішень. У результаті промисловість сьогодні має низький рівень виробництва, і відсутні необхідні матеріально-технічні передумови для значного підвищення конкурентоспроможності продукції на світовому ринку.

Вибір інновації має бути пов'язаний з кількісною оцінкою випуску продукції, з періодом нарощування обсягу виробництва і освоєння потужностей, а також з якісною оцінкою продукції на предмет її відповідності вимогам ринку. Необхідно проаналізувати вплив альтернативних варіантів інновації на обсяги необхідних капіталовкладень, на витрати виробництва. Окрім розрахунку і аналізу основних економічних і фінансових показників інновація має бути повністю перевіреною і використаною у виробничому процесі, переважно на тому підприємстві, яке її надає [1].

В даний час в стратегіях багатьох підприємств відбувається певна переорієнтація, тобто перехід від всемірного використання економічного ефекту великомасштабного виробництва до більш цілеспрямованої інноваційної стратегії.

Кожна компанія прагне виробляти свій унікальний продукт, який не мав би аналогів у конкурентів. Він має бути дешевше і, головне, мати попит у споживача [10].

Всі вітчизняні компанії, незалежно від того, малий бізнес вони представляють або крупні корпорації, працюють приблизно за однією схемою. Відмінності лише в обсязі грошових коштів, які вони направляють на нові розробки. Напевно, головна проблема інвестицій в інновації полягає в тому, що неможливо точно визначити, які витрати будуть необхідні для створення готового продукту.

Перш за все, важливо чітко розрізнити остаточну ефективність проекту і витрати компанії до того моменту, коли проект почне давати віддачу. Висока оцінка остаточної ефективності проекту може відвернути увагу від виснаження фінансових ресурсів компанії. Украв важливий не лише розмір відвернутих засобів, але і час їх інвестування. Тому грошові потоки компанії, у тому числі і при реалізації проекту, повинні оцінюватися з максимально можливою точністю [8].

Таким чином, можна стверджувати, що інновація – це новшество, впроваджене в діяльність підприємства з метою підвищення його ефективності на основі кращого задоволення певної суспільної потреби. При цьому слід зазначити, що під ефективністю розуміють певний економічний, виробничий, соціальний, екологічний та інший результат, очікуваний від впровадження новшества.

Відношення отриманого результату від впровадження інновацій до витрат може бути виражене як в натуральних, так і в грошових величинах і показник ефективності при цих способах вираження може виявитися різним для однієї і тієї ж ситуації.

В цілому, проблема визначення економічного ефекту і вибору найбільш переважних варіантів реалізації інновацій вимагає, з одного боку, перевищення кінцевих результатів від їх використання над витратами на розробку, виготовлення і реалізацію, а з іншого – зіставлення отриманих при цьому результатів з результатами від вживання інших аналогічних за призначенням варіантів інновацій.

5. Апробація результатів дослідження

Основні ідеї, висновки, пропозиції, оголошені в доповідях і виступах автора на міжнародних науково-практичних конференціях в Києві (Україна) – «Міжнародне економічне співробітництво: принципи, механізми і ефективність», 05-06 грудня 2014 р.; Запоріжжя (Україна) – «Актуальні питання економічної науки», 13-14 березня 2015 р.; Смоленськ (Росія), «Соціально-економічний розвиток регіону: досвід, перспективи, інновації», 1 квітня 2015 р.; Дніпропетровськ (Україна) «Перспективи сталого економічного розвитку: національні та регіональні аспекти», 03-04 квітня 2015 р.; Монреаль (Канада) «Инсти-

туційні рамки економічної діяльності в умовах трансформації», 25-31 травня 2015 р.

6. Висновок

У реальній економіці практично будь-яка економічна система діє в умовах недосконалої конкуренції. Проте кожен конкретний тип конкуренції обусловлює структурні характеристики ринку, на якому здійснюється високотехнологічна діяльність під впливом економічних законів, кожен з яких має специфічний прояв конкуренції на даному сегменті ринку. У свою чергу, структурні характеристики ринку за допомогою дії об'єктивних економічних законів визначають відповідну реакцію економічної системи, що являється відображенням в інноваційній стратегії фірм. В той же час для аналізу дії конкуренції на інноваційну активність важлива також міра інтенсивності конкурентної боротьби з врахуванням достатності фінансового забезпечення.

Література

1. Буркинський, Б. В. Формирование конкурентоспособности в контексте регионального развития [Текст] / Б. В. Буркинський, В. И. Захарченко и др. – Одесса: ИПРЭИ НАНУ, 2009 – 334 с.
2. Друкер, П. Ф. Бизнес и инновации [Текст] / П. Ф. Друкер. – М.: Вильямс, 2007. – 432 с.
3. Захарченко, В. И. Конкурентоспособность национальной экономики [Текст] / В. И. Захарченко // Машиностроитель. – 2000. – № 3 – С. 31–32.
4. Захарченко, В. И. Сбыт станков в СНГ и оценка их конкурентоспособности [Текст] / В. И. Захарченко // Маркетинг в России и за рубежом. – 2000. – № 1. – С. 78–81.
5. Круглов, М. П. Стратегическое управление компаний [Текст] / М. П. Круглов. – М.: Русская деловая литература, 1988. – 322 с.
6. Маршалл, А. Принципы политической экономии. В 3-х т. Т. 1 [Текст] / А. Маршалл; пер. в англ. – М.: Прогресс, 1983. – 289 с.
7. Морозов, Ю. П. Инновационный менеджмент: учеб. пособие [Текст] / Ю. П. Морозов. – Н. Новгород: Изд-во ННГУ, 1997. – 345 с.
8. Петрович, Й. М. Стратегическое управление конкурентоспособностью промышленного предприятия [Текст]: монография / Й. М. Петрович, О. В. Кривешко, И. О. Ступак. – Львов: Львовская политехника, 2012. – 228 с.
9. Портер, М. Е. Стратегия конкуренции [Текст] / М. Е. Портер. – К.: Основы, 1998. – 390 с.
10. Хомутский, Д. Ю. Управление инновациями в компании [Текст] / Д. Ю. Хомутский. – М.: Салон-Пресс, 2008. – 166 с.
11. Шарко, М. В. Формирование инновационного потенциала предприятий [Текст]: монография / М. В. Шарко. – Херсон: Гринь Д.С., 2014. – 288 с.

References

1. Burkinskiy, B. V., Zaharchenko, V. I. (2009). Formirovaniye konkurentosposobnosti v kontekste regionalnogo razvitiya [Formation of competitiveness in the context of regional development]. Odessa: IPREI NANU, 334.
2. Druker, P. F. (2007). Biznes i innovatsii [Business and innovation]. Moscow: Vilyams, 432.
3. Zaharchenko, V.I. (2000). Konkurentosposobnost natsionalnyy ekonomiki [The competitiveness of the national economy]. Mashinostroitel, 3, 31–32.
4. Zaharchenko, V. I. (2000). Sbyt stankov v SNG i otsenka ih konkurentosposobnosti [Sales of machines in the

CIS and to assess their competitiveness]. Marketing v Rossii i za rubezhom, 1, 78–81.

5. Kruglov, M. P. (1988). Strategicheskoe upravlenie kompaniy [Strategic management of the company]. Moscow: Russian business literature, 322.

6. Marshal, A. (1983). Printsipy politecheskoy ekonomii [Principles of Political Economy]. Moscow: Progress, 289.

7. Morozov, Y. P. (1997). Innovatsionnyy menedzhment [Innovation management]. Novgorod: Izd-vo NNGU, 345.

8. Petrovich, Y. M., Kriveshko, O. V., Stupak, I. O. (2012). Strategicheskoe upravlenie konkurentosposobnostyu

promyshlennogo predpriyatiya [Strategic management of industrial competitiveness]. Lvov: Lvovskaya politehnika, 228.

9. Porter, M. E. (1998). Strategiya konkurentsii [Competitive strategy]. Kiev: Osnovy, 390.

10. Homutskiy, D. Y. (2008). Upravlenie innovatsiyami v kompanii [Innovation management in the company]. Moscow: Salon-Press, 166.

11. Sharko, M. V. (2014). Formirovanie innovatsionnogo potentsiala predpriyatiy [Formation of innovative potential of the enterprise]. Herson: Grin D. S., 288.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Меркулов М. М.
Дата надходження рукопису 20.04.2015*

Захарченко Наталія Вячеславівна, кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра економіки та моделювання ринкових відносин, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна, 65000
E-mail: vizach@mail.ru

УДК 2964

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42900

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

© **І. Ю. Мельников**

В статті розглянуто сутність ринку фінансових послуг України. Визначено механізм та особливості державного регулювання ринку фінансових послуг в умовах макроекономічної нестабільності, фундаментальні основи теорії регулювання ринкової економіки, сегменти фінансового ринку України

Ключові слова: ринок фінансових послуг, рівень активності державного регулювання, рівень розвитку ринків фінансових послуг

An essence of financial services market of Ukraine is considered in the article. The mechanism and features of state regulation of financial services market in the context of macroeconomic instability are determined, the fundamentals of the theory of regulation of market economy and segments of the financial market of Ukraine are determined

Keywords: financial services market, activity level of state regulation, level of development of financial services markets

1. Вступ

Розвиток економіки України ринок фінансових послуг знаходиться лише на стадії свого формування у зв'язку з цим виникає потреба, в єдності механізму регулювання, що є необхідною передумовою ефективного функціонування цього ринку. Тому мною була розглянута оцінка активності державного регулювання та ефективності виконання контрольної функції на ринку фінансових послуг України, характер відповідності динаміки зростання ВВП та зміни рівня розвитку ринку фінансових послуг за період 2008–2011. Розробка дієвого механізму регулювання, що сприятиме появі нових фінансових послуг, здатних задовольнити зростаючі потреби споживачів та ефективному функціонуванню фінансових установ

2. Актуальність теми

Процеси стрімкої інтеграції національних фінансових ринків у глобальні фінансові ринки призводять до ризиків фінансових криз. Головний підсумок кризи ліквідності 2008 р. – втрата довіри до фінансових інститутів і до держави як до регулято-

ра. Фінансовий ринок у тому вигляді, в якому він існував, не виправдав себе як стратегічно важливий сектор економіки. В зв'язку з цим об'єктивною необхідністю є перегляд і оптимізація методів державного впливу на сферу фінансових послуг з метою підвищення її стійкості.

На сучасному етапі розвитку економіки України ринок фінансових послуг знаходиться лише на стадії свого формування, у зв'язку з цим виникає потреба, в єдності механізму регулювання, що є необхідною передумовою ефективного функціонування цього ринку.

3. Аналіз останніх публікацій

Фундаментальні основи теорії регулювання ринкової економіки [1], пошук співвідношення рівня втручання держави та саморегулювання економічних процесів постійно знаходяться в центрі уваги науковців [2], починаючи з робіт класиків економічної теорії [3], та продовжуючись в роботах сучасних представників різних економічних шкіл та напрямів, серед яких: А. Сміт, Д. Рікардо, А. Пігу, К. Менгер,